

Ο ανύπαρκτος όρκος του Μεγάλου Αλεξάνδρου

✘ «Σας εύχομαι, τώρα που τελειώνουν οι πόλεμοι, να ευτυχήσετε με την ειρήνη. Όλοι οι θνητοί από δω και πέρα να ζήσουν σαν ένας λαός, μονοιασμένοι, για την κοινή προκοπή. Θεωρήστε την οικουμένη πατρίδα σας, με κοινούς τους νόμους, όπου θα κυβερνούν οι άριστοι, ανεξαρτήτως φυλής. Δεν ξεχωρίζω τους ανθρώπους, όπως κάνουν οι στενοκέφαλοι, σε Έλληνες και βαρβάρους. Δεν με ενδιαφέρει η καταγωγή των πολιτών, ούτε η φυλή που γεννήθηκαν. Τους καταμερίζω με ένα μόνο κριτήριο, την αρετή.

Για μένα κάθε καλός ξένος είναι Έλληνας και κάθε κακός Έλληνας είναι χειρότερος από βάρβαρο. Αν ποτέ σας παρουσιαστούν διαφορές, δε θα καταφύγετε ποτέ στα όπλα, παρά θα τις λύνετε ειρηνικά. Στην ανάγκη θα σταθώ εγώ διαιτητής σας. Το Θεό δεν πρέπει να τον νομίζετε σαν αυταρχικό Κυβερνήτη, αλλά σαν κοινό Πατέρα όλων, ώστε η διαγωγή σας να μοιάζει με τη ζωή που κάνουν τα αδέρφια στην οικογένεια.

Από μέρους μου θα θεωρώ όλους ίσους, λευκούς η μελαπούς και θα ήθελα να μην είστε μόνον υπήκοοι της Κοινοπολιτείας μου, αλλά μέτοχοι, όλοι συνέταιροι. Όσο περνάει από το χέρι μου, θα προσπαθήσω να συντελεστούν αυτά που υπόσχομαι. Τον όρκο που δώσαμε με την σπονδή απόψε κρατείστε τον σαν συμβόλαιο αγάπης».

Ο όρκος αυτός -που στην πραγματικότητα δεν αποτελεί όρκο, αλλά ευχολόγιο και παραινήσεις- αποδίδεται στον Μέγα Αλέξανδρο, σε λόγο που εκφώνησε σε συμπόσιο, στην πόλη Ωπιδα της Ασσυρίας, το 324 π.Χ. ενώπιον 9.000 αξιωματούχων Ελλήνων και Ασιατών.

Ο λεγόμενος «όρκος του Μεγάλου Αλεξάνδρου» κυκλοφορεί στο διαδίκτυο (ενώ έχει «κορνιζωθεί» και σε διάφορα κτήρια, δημόσια και μη) σε μία και μοναδική μετάφραση (με μικρές παραλλαγές), χωρίς να υπάρχει ΠΟΥΘΕΝΑ το πρωτότυπο αρχαίο κείμενο.

Μια πρώτη αναγκαία επισήμανση, θα πρέπει να γίνει στο σημείο όπου τοποθετείται το συμβάν. Η πόλη Ωπιδα (στην ακκαδική γλώσσα, Ura ή Urija) ήταν της Βαβυλωνίας και όχι της Ασσυρίας.

Ο Καλλισθένης, ανηψιός του μεγάλου φιλόσοφου Αριστοτέλη, ακολούθησε μετά από προτροπή του θείου του, τον Αλέξανδρο στην Περσία, για να καταγράψει τα γεγονότα σαν ιστορικός που ήταν. Στα χέρια μας έχουμε τα γραπτά του, που πίσω από αυτά υπάρχει πάντα ένας μύθος, για το αν ήταν αληθινά ή όχι, αλλά όπως και να έχει το πράγμα, δεν γίνεται κανένας λόγος σ' αυτά για τον «όρκο».

Ένας από τους σημαντικότερους συγγραφείς που αναφέρει γεγονότα από την ζωή και το έργο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, είναι ο Αρριανός, που από τα ιστορικά του βιβλία, το σπουδαιότερο και το καλύτερο, που διασώθηκε ολόκληρο, είναι η «Αλεξάνδρου Ανάβασις». Αποτελείται από επτά βιβλία γραμμένα στην αττική διάλεκτο. Μέσα σε αυτά δεν αναφέρει καθόλου τη λέξη «όρκος». Όσοι τον επικαλούνται, παραπέμπουν σε απόσπασμα από το βιβλίο «Αλεξάνδρου Ανάβασις» (Ζ, 7, 9-10):

...Αυτός ο λόγος μου, Μακεδόνες, δεν θα εκφωνηθεί για να σταματήσει την επιθυμία σας για επιστροφή στην πατρίδα -γιατί μπορεί ο καθένας σας να φύγει όπου θέλει με την έγκρισή μου- αλλά για να καταλάβετε τι λογής είμαστε εμείς και τι λογής γίνατε εσείς και φεύγετε.

Και θα αρχίσω πρώτα την ομιλία μου με αναφορά στον πατέρα μου Φίλιππο, όπως είναι φυσικό, ο Φίλιππος λοιπόν, αφού σας παρέλαβε περιφερομένους και φτωχούς, που βοσκούσατε τα λίγα σας πρόβατα στα βουνά ντυμένοι με προβιές και που πολεμούσατε με δυσκολία γι' αυτά εναντίον των Ιλλυριών και των Τριβαλλών και των γειτόνων Θρακών, σας αξίωσε να φορέσετε χλαμύδες αντί για τα δέρματα και σας κατέβασε από τα βουνά στις πεδιάδες, καθιστώντας σας αξιωματούχους (αντιπάλους) απέναντι των γειτόνων βαρβάρων, έτσι που να στηρίζετε τη σωτηρία σας πια όχι στην οχυρότητα της τοποθεσίας αλλά στην προσωπική σας ανδρεία, και σας κατέστησε πολίτες πόλεων και σας εκπολίτισε με νόμους και χρυσά ήθη. Και απέναντι αυτών των βαρβάρων, από τους οποίους υποφέρατε εσείς και τα υπάρχοντά σας, σας ανέδειξε σε ηγεμόνες από δούλους και υπηκόους και πρόσθεσε τα περισσότερα μέρη της Θράκης στην Μακεδονία και, καταλαμβάνοντας τα πιο επίκαιρα σημεία των παραθαλασσίων περιοχών, ανέπτυξε το εμπόριο στη χώρα και εξασφάλισε για εσάς την χωρίς κινδύνους (εξωτερικούς) εκμετάλλευση των μεταλλείων και σας κατέστησε κυρίαρχους των Θεσσαλών, που παλιότερα πεθαίνατε από τον φόβο σας, και ταπεινώνοντας το έθνος των Φωκέων άνοιξε διάπλατα και ευκολοδιάβατο το

δρόμο για την Ελλάδα αντί του αρχικά στενού και αδιάβατου, και τους Αθηναίους και Θηβαίους, που ταλαιπωρούσαν πάντα την Μακεδονία με τις επιδρομές τους, τους ταπείνωσε σε τέτοιο βαθμό, και με δική σας ήδη συμμετοχή σ' αυτά ώστε αντί να πληρώνετε φόρους στους Αθηναίους και να είστε υπήκοοι των Θηβαίων, να εναποθέτουν εκείνοι την ασφάλειά τους σε σας ως επί το πλείστον.

Και αφού κατέβηκε στην Πελοπόννησο, διευθέτησε τις εκεί υποθέσεις και, αφού ανακηρύχθηκε στρατηγός με απεριόριστες αρμοδιότητες όλης της υπόλοιπης Ελλάδας για το στράτευμα εναντίον του Πέρση βασιλιά, πρόσθεσε περισσότερο αυτή τη δόξα όχι στον εαυτό του περισσότερο παρά στο κοινό των Μακεδόνων. Αυτές τις υπηρεσίες έχει προσφέρει ο πατέρας μου σε εσάς, ώστε να τις εκτιμήσει κανείς σπουδαίες αυτές καθαυτές, αλλά μικρές σε σύγκριση με τις δικές μας.

Γιατί εγώ, παραλαμβάνοντας από τον πατέρα μου ελάχιστα χρυσά και ασημένια σκεύη, ούτε εξήντα τάλαντα στα ταμεία, χρέη του Φιλίππου πάνω από πεντακόσια τάλαντα και, αφού δανείστηκα ο ίδιος επιπλέον άλλα οχτακόσια, ξεκινώντας από τη χώρα μας που δεν επαρκούσε ούτε για τις βοσκές σας, αμέσως σας άνοιξα τον δρόμο του Ελλησπόντου, ενώ οι Πέρσες τότε ήταν παντοδύναμοι στην θάλασσα, και κατανικώντας με το ιππικό τους σατράπες του Δαρείου, προσάρτησα όλη την Ιωνιά στην δική σας επικράτεια και όλη την Αιολία και τις δυο Φρυγίες και τους Λυδούς και κυρίευσα την Μίλητο με πολιορκία και όλα τα άλλα μέρη, που προσχώρησαν σε μας με την θέλησή τους, τα πήρα και τα παρέδωσα σε εσάς να τα καρπώνεσθε και τα αγαθά από την Αίγυπτο και την Κυρήνη, όσα απόχτησα χωρίς μάχη, ανήκουν σε εσάς, και η Κοίλη Συρία και η Παλαιστίνη και η χώρα ανάμεσα στα ποτάμια (Μεσοποταμία) είναι δικό σας κτήμα, και η Βαβυλώνα και τα Βάκτρα και τα Σούσα δικά σας, και ο πλούτος των Λυδών και οι θησαυροί των Περσών και τα αγαθά των Ινδών και η έξω θάλασσα δική σας, εσείς είστε σατράπες, εσείς στρατηγοί, εσείς ταξίαρχοι.

Γιατί για μένα τι υπάρχει παραπάνω ύστερα από αυτούς τους κόπους πέρα από αυτή την πορφύρα και το διάδημα αυτό;

Προσωπικά δεν έχω τίποτε άλλο και κανείς δεν μπορεί να μιλήσει για δικούς μου

θησαυρούς παρά μόνο γι' αυτά, δικά σας αποκτήματα η όσα φυλάγονται για εσάς.

Γιατί δεν υπάρχει λόγος να φυλάξω τους θησαυρούς προσωπικά για μένα, που σιτίζομαι το ίδιο με εσάς και προτιμώ τον ίδιο με εσάς ύπνο, και μάλιστα νομίζω ότι ούτε καν τρώω τα ίδια φαγητά με όσους από εσάς έχουν κοιλιόδουλες προτιμήσεις, και ξέρω ότι για σας, για να μπορείτε εσείς να κοιμάστε ήσυχoi. Αλλά μήπως απόχτησα αυτά διοικώντας ο ίδιος άκοπα και χωρίς ταλαιπωρίες, ενώ εσείς κοπιάζατε και ταλαιπωρούσασταν; Και ποιός από εσάς αναγνωρίζει ότι κουράστηκε περισσότερο για μένα, από ότι εγώ για εκείνον;

Εμπρός λοιπόν, και οποίος από εσάς έχει τραύματα, ας βγάλει τα ρούχα του και ας τα δείξει, και εγώ θα δείξω τα δικά μου σχετικά, γιατί, από έμενα κανένα μέρος του σώματος μετωπικά και απόμεινε χωρίς τραύματα, ούτε υπάρχει όπλο η από τα χειριζόμενα με το χέρι η από αυτά από εκτοξεύονται, που να μη φέρω πάνω μου τα ίχνη του, αλλά και με ξίφος από χέρι έχω πληγωθεί και τόξα έχω δεχτεί ήδη και με βλήματα μηχανών χτυπήθηκα και με πέτρες πολλές φορές και με καδρόνια βαλλόμενος για εσάς και για δική σας δόξα και για δικό σας πλούτο σας οδηγώ νικητές ανάμεσα από κάθε στεριά και θάλασσα και από όλους τους ποταμούς και τα όρη και όλες τις πεδιάδες, και τέλεσα τους ιδίους γάμους με σας και τα παιδιά μου. Και απέναντι σε οποίος υπήρχαν χρέη, χωρίς να πολυεξετάσω για ποιόν λόγο δημιουργήθηκαν, ενώ τόσα πολλά εισπράττατε ως μισθό και τόσα πολλά ιδιοποιούσονται όταν γινόταν λεηλασία μετά από πολιορκία, όλα τα εξόφλησα.

Και υπάρχουν χρυσά στεφάνια για τους περισσοτέρους από σας, αθάνατα ενθύμια και της δικής σας ανδρείας και της από μένα επιβράβευσή σας. Και οποίος σκοτώθηκε, έπεσε ένδοξα, και έγινε μεγαλοπρεπής η ταφή του, και χάλκινοι ανδριάντες έχουν τιμηθεί, απαλλαγμένοι από εκτάκτους φόρους και κάθε οικονομική υποχρέωση, γιατί, πράγματι, κανείς από εσάς δεν σκοτώθηκε υποχωρώντας, όταν εγώ πρωτοστατούσα στις μάχες.

Και τώρα εγώ σκόπευα να στείλω πίσω τους απόμαχους από σας αξιοζήλευτους από τους συμπατριώτες σας, αλλά αφού θέλετε να επιστρέψετε όλοι σας,

φύγετε όλοι και στην επιστροφή ανακοινώστε ότι το βασιλιά σας Αλέξανδρο, που κατανίκησε τους Πέρσας και τους Μήδους και τους Βάκτριους και τους Σάκες, που κυρίευσε τους Ουξίους και Αραχώτους και Δράγγες, που υπόταξε τους Παρθυαίους και τους Χορασμίους και τους Υρκανίους μέχρι την Κασπία θάλασσα, που πέρασε τον Καύκασο πέρα από τις Κασπίες πύλες, που διάβηκε τον Όξο ποταμό και τον Ταναί, ακόμη και τον Ινδό ποταμό που δεν πέρασε κανένας άλλος εκτός από τον Διόνυσο και τον Υδάσπη και τον Ακεσίνη και τον Υδραώτη, και που θα περνούσε και τον Ρφαση, αν εσείς δεν αντιδρούσατε, και που προχώρησε στη μεγάλη θάλασσα και από τα δυό στόμια του Ινδού, και που διέσχισε την έρημο της Γαδρωσίας, απ' όπου κανείς ποτέ νωρίτερα δεν πέρασε με στρατό, και που στο πέρασμα του κατέκτησε την Καρμανία και τη χώρα των Ωρειτώ, και που το εγκαταλείψατε και φύγατε, παραδίδοντας τον στους κατανικημένους βαρβάρους να τον φυλάγουν.

Ίσως αυτά θα είναι για εσάς δόξα εκ μέρους των ανθρώπων και (θεωρηθούν) όσια βέβαια, όταν θα τα αναγγείλετε. Φύγετε...

Όπως γίνεται αντιληπτό καμία σχέση δεν έχουν οι στίχοι με τον «όρκο». Κι έχει σημασία εδώ να διευκρινιστούν οι συνθήκες, κάτω απ' τις οποίες, εκφωνήθηκε αυτό ο λόγος απ' τον Αλέξανδρο. Τον Αύγουστο του 324 π.Χ. στην πόλη Ωπιδα (και όχι Ιόπη, όπως λανθασμένα την προφέρουν αρκετοί) της Βαβυλωνίας, οι στρατιώτες του Μεγάλου Αλεξάνδρου στασίασαν. Αφορμή υπήρξε το γεγονός της αποστράτευσης των παλαιμάχων, στους οποίους χάρισε πλουσιότατα δώρα «ώστε να τους ζηλεύουν όλοι όταν γυρίσουν στην πατρίδα», όπως επί λέξει τους είπε ο Μακεδόνας στρατηλάτης, αποχαιρετώντας τους, στην διάρκεια μιας γενικής συνέλευσης του στρατού (το Κοινό των Μακεδόνων). Αυτό παρεξηγήθηκε από τους στρατιώτες του, οι οποίοι πίστεψαν ότι ο Αλέξανδρος ήθελε να τους «ξεφορτωθεί» επειδή τους αντιπαθούσε (μετά την άρνησή τους να συνεχίσουν την εκστρατεία στις Ινδίες) και τους θεωρούσε ανίκανους πλέον να πολεμήσουν. Επί πλέον είχαν πληροφορηθεί ότι μόλις είχαν φθάσει στα Σούσα οι νέες πολεμικές μονάδες από τους λεγόμενους «Επίγονους», δηλαδή από εκπαιδευμένους στην πολεμική τακτική των Μακεδόνων, νέους αριστοκρατικών οικογενειών Περσών, Μήδων, Βακτριανών κ.λπ. Ξέσπασε τότε οχλαγωγία και εκτοξεύθηκαν προσβλητικά λόγια από τους στρατιώτες εναντίον του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο οποίος εξεμάνη και αφού υπέδειξε 13 από τους υποτιθέμενους πρωτεργάτες της

ανταρσίας διέταξε να εκτελεστούν. Νεκρική σιγή έπεσε στην Συνέλευση και ο Αλέξανδρος εξαγριωμένος τους τα είπε «έξω από τα δόντια».

Μια άλλη παραπομπή που δίνουν οι υποστηρικτές της ύπαρξης του «όρκου» είναι ο Ερατοσθένης και το έργο του «Χρονογραφίες», το οποίο είναι μία εξιστόρηση των πιο σημαντικών γεγονότων, από την άλωση της Τροίας μέχρι την εποχή του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Σε αυτό του το έργο έχουν προσάψει το γεγονός του «όρκου», το οποίο όμως δεν έχει διασωθεί.

Σχετικά με τους ισχυρισμούς ότι ο «όρκος» καταγράφεται στο ανυπόληπτο (λόγω επεμβάσεων και προσθηκών εν ψυχρώ από κάποιους καλόγερους αντιγραφείς) κείμενο που αποδίδεται λανθασμένα -γι' αυτό επισήμως αναφέρεται ως Ψευδο-Καλλισθένης- στον Καλλισθένη τον Ολύνθιο, ο οποίος συνέγραψε το έργο «Αλεξάνδρου πράξεις», απ' όπου διασώζονται μόνον αποσπάσματα, μικρανησιό του κορυφαίου φιλοσόφου Αριστοτέλη, το οποίο πρωτοεμφανίσθηκε γύρω στον 3ο αιώνα μ.Χ. και είναι γνωστό ως «Μυθιστόρημα του Αλεξάνδρου» ή «Αλεξάνδρου βίος», εκεί αναφέρονται τα παρακάτω (Ψευδο-Καλλισθένης, «Αλεξάνδρου Βίος» 26, 29, 41 Εκδόσεις Κάκτος, σελ. 463):

«...Θεέ των Θεών και κυρίαρχε ολόκληρης της κτίσης, εσύ που δημιούργησες με τον Λόγο σου το σύμπαν, τον ουρανό και την γη. Τίποτα δεν είναι αδύνατο για εσένα, αφού όλα υποτάσσονται δουλικά στον λόγο του προστάγματός σου, γιατί μίλησες και δημιουργήθηκαν, έδωσες εντολή και γεννήθηκαν, εσύ μόνο είσαι αιώνιος, άναρχος, άόρατος, μοναδικός Θεός και δεν υπάρχει άλλος εκτός από εσένα, γιατί με το όνομα και το θέλημά σου έκανα και εγώ όσα θέλησες, και έδωσες στο χέρι μου ολόκληρο τον κόσμο, παρακαλώ λοιπόν το πολυύμνητο όνομά σου και τούτη την δέηση μου εκπλήρωσε και ας θελήσεις να κατέβω σύντομα για δεύτερη φορά στην χθόνα, και να βοηθήσω ξανά την ανθρωπότητα γιατί σίγουρα με έχει ανάγκη, και μην παραβλέψεις έμένα τον άθλιο που έχω τολμήσει να ξεστομίσω τέτοια λόγια, γιατί γνωρίζω την φροντίδα σου για μένα και την τέλεια αγαθότητά σου...».

Καμιά σχέση λοιπόν με τον φανταστικό «όρκο».

Ο μοναδικός που έχει μείνει πλέον και που θα μπορούσε να έχει τον «όρκο» η την αναφορά του, σε κάποιο κείμενο, είναι ο Πλούταρχος. Ούτε και εδώ αναφέρεται πουθενά ο «όρκος» από τον Πλούταρχο, γιατί στα έργα του αναφέρει σημαντικότερα πράγματα από ανύπαρκτους όρκους.

Ο «όρκος», που δεν είναι κείμενο του 324 π.Χ., αλλά πολύ μεταγενέστερο, του 1951 μ.Χ., πήρε σάρκα και οστά στο έργο του Χρήστου Ζαλοκώστα «Μέγας Αλέξανδρος: Ο πρόδρομος του Ιησού». Ο Ζαλοκώστας, ως φαίνεται, βάση λογοτεχνικής αδειάς, πήρε αφορμή από μία πρόταση του Πλούταρχου («Περί της Αλεξάνδρου τύχης η αρετής») και στην σελίδα 235 του βιβλίου του, προσθέτοντας, αφαιρώντας, κόβοντας και ράβοντας από διάφορα αρχαία κείμενα, εντελώς κατά το δοκούν, δημιουργεί από μόνος του αυτόν τον περίφημο δήθεν όρκο, τον οποίον αποδίδει στον Αλέξανδρο.

Μια άλλη πηγή «έμπνευσης» του Ζαλοκώστα, θεωρείται πως είναι μια παράγραφος (1.4.9.) στα «Γεωγραφικά» του Στράβωνα, που αναφέρεται στον Ερατοσθένη και η οποία έχει ως εξής:

«Στο τέλος της (γεωγραφικής) αναφοράς του (ο Ερατοσθένης) μη ασπασθείς τη γνώμη εκείνων που διαιρούν την ανθρωπότητα σε Έλληνες και βαρβάρους, και εκείνων που συμβούλευαν τον Αλέξανδρο να συμπεριφέρεται προς μεν τους Έλληνες ως εις φίλους προς δε τους βαρβάρους ως εις εχθρούς, διατυπώνει την άποψη ότι είναι καλύτερα να διακρίνουμε τους ανθρώπους σε καλούς και κακούς. Διότι πολλοί από τους Έλληνες είναι κακοί ενώ πολλοί από τους βαρβάρους είναι πολιτισμένοι, όπως συμβαίνει με τους Ινδούς και τους Αριανούς και επίσης με τους Ρωμαίους και Καρχηδονίους που τόσο θαυμάσια πολιτεύονται. Για τον λόγο αυτόν βέβαια ο Αλέξανδρος, μη δίνοντας βαρύτητα σε τέτοιες προτροπές, προτιμούσε να αποδέχεται και να ευεργετεί τους ευδοκίμους άνδρες όποιοι και αν ήσαν αυτοί. Όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση, οι διαχωριζόμενοι με αυτόν τον τρόπο, ετίθεντο άλλοι μεν σε ευμένεια άλλοι δε σε δυσμένεια. Διότι σε άλλους επικρατούσε η νομιμότητα και η παιδεία και η λογική και σε άλλους τα αντίθετα. Έτσι λοιπόν ο Αλέξανδρος δεν αγνόησε τους συμβουλάτορες αλλά αποδεχθείς το σκεπτικό των συμβουλών έκανε αυτά που ήταν συνεπαγόμενα μάλλον παρά αντίθετα, στοχεύοντας στη λογική αφετηρία των μηνυμάτων που έπαιρνε».

[Αρχαίο κείμενο: «Επί τέλει δε του υπομνήματος ουκ επαινέσας τους δίχα διαιρούντας άπαν το των ανθρώπων πλήθος εις τε Έλληνας και βαρβάρους, και τους Αλεξάνδρω παραινούντας τοις μεν Έλλησι ως φίλοις χρήσθαι τοις δε βαρβάροις ως πολεμίοις, βέλτιον είναι φησίν αρετή και κακία διαιρείν ταύτα. Πολλούς γαρ και των Ελλήνων είναι κακούς και των βαρβάρων αστείους, καθάπερ Ινδούς και Αριανούς, έτι δε Ρωμαίους και Καρχηδονίους ούτω θαυμαστώσ πολιτευομένους. Διόπερ τον Αλέξανδρον αμελήσαντα των παραινούντων, όσους οίον τ' ην αποδέχεσθαι των ευδοκίμων ανδρών και ευεργετείν. Ωσπερ δι' άλλο τι των ούτω διελόντων τους μεν εν ψόγω τους δ' εν επαίνω τιθεμένων, η διότι τοις μεν επικρατεί το νόμιμον και το παιδείας και το λόγων οικείων, τοις δε ταναυτία. Και ο Αλέξανδρος ουν ουκ αμελήσας των παραινούντων, αλλ' αποδεξάμενος την γνώμην τα ακόλουθα, ου τα εναντία εποίει, προς την διάνοιαν σκοπών την των επεσταλκότων»]

Ο Ζαλοκώστας, είχε προφανώς υπόψη του όχι μόνο τα παραπάνω αλλά και όλη την πολιτεία του Αλεξάνδρου απέναντι στους «βάρβαρους» λαούς που περιήλθαν στην επικράτειά του. Ως γνωστόν, πολλούς από αυτούς τους «βάρβαρους» διόρισε διοικητές επαρχιών. Προσέλαβε χιλιάδες «βάρβαρους» στρατιώτες ισότιμους με τους Έλληνες. Οργάνωσε ομαδικούς γάμους Μακεδόνων με «βάρβαρες» συζύγους. Προφανώς επέδειξε ανάλογη φιλική και ενωτική συμπεριφορά και προς τα «βάρβαρα» λαϊκά στρώματα (όπως θα λέγαμε με τη σημερινή ορολογία). Αφού λοιπόν αυτά έκανε στην πράξη ο Αλέξανδρος, προφανώς θα μπορούσε και να τα πει σε έναν λόγο του στην Ώπιδα (κοντά στη Βαβυλώνια) ή στην Ιόπη (Γιάφα της Παλαιστίνης) ή οπουδήποτε αλλού. Έτσι σκέφθηκε ο Ζαλοκώστας και συνέθεσε ο ίδιος έναν αντίστοιχο λόγο («όρκο») που «λογοτεχνική αδεία» έβαλε στο στόμα του Αλεξάνδρου.

Κάτι που προκαλεί εντύπωση στον «όρκο», είναι η «φράση» του Αλέξανδρου *«...δεν χωρίζω τους ανθρώπους όπως κάνουν οι στενόμυαλοι σε Έλληνες και βάρβαρους...»*. Αυτή η φράση είναι σε πλήρη αντίθεση με τα λεγόμενα του δασκάλου και μύστη του, Αριστοτέλη, και είναι αρκετά δύσκολο έως απίθανο να είχε πει κάτι τέτοιο ο Αλέξανδρος. Μην ξεχνάμε ότι ο Μ. Αλέξανδρος έλεγε ότι στον Φίλιππο χρωστάει το «ζην» αλλά στον Αριστοτέλη το «ευ ζην».

Ο Πλούταρχος στο «Περί της Αλεξάνδρου τύχης και αρετής» (329, β, 7) μας λέει ξεκάθαρα τις διδασκαλίες του Σταγειρίτη Φιλόσοφου προς τον Αλέξανδρο για το θέμα των βαρβάρων:

«...ως Αριστοτέλης συνεβούλεβεν αυτώ (τω Αλέξανδρο) τοις μεν Ελληνισι ηγεμονικώς, τοις δε βαρβάροις δεσποτικώς χρώμενος και των μεν ως φίλων και οικείων επιμελούμενος, τοις δε ως ζώις η φυτοίς προσφερόμενος, πολεμοποιών φυγών ενέπλησε και στάσεων υποούλων την ηγεγεμονίαν, αλλά κοινός...».

Σε πολλούς λόγους του ο ίδιος ο Αλέξανδρος διαχώριζε του Έλληνες από τους βαρβάρους, και ακριβώς αυτό έκανε και η μητέρα του Ολυμπιάδα στις επιστολές τις προς τον γιο της.

Εξάλλου σε κάθε πόλη που καταλάμβανε, και πριν αναχωρήσει για την επόμενη, διόριζε κάποιους στρατηγούς του, η αλλιώς σατράπες από την εκεί ορολογία, σαν βασιλιάδες και αρχηγούς της κατακτημένης πόλης, που φυσικά ήταν μόνο Μακεδόνες και κανένας τους βάρβαρος.

Τέλος, αποτελεί αναχρονισμό ένα άλλο σημείο του «όρκου» στο οποίο μιλά ο

Αλέξανδρος για «λευκούς» και «μελαμψούς». «Χρωματικός» φυλετισμός ουσιαστικά δεν υπήρξε στον ελληνο-ρωμαϊκό κόσμο. Είναι προϊόν της ευρωπαϊκής αποικιοκρατίας και φυσικά νεώτερο.

Πηγές

fourakis-kea.com | kazam.gr | tetraktys.org | akritas-history-of-macedonia.blogspot.com